

In 1979 ging een replica mee in de optocht Soest 950.

ARCHIEF Vermoedelijk het oudste gebouw van Soest, op de kerk na.

Duizenden kwamen naar Soest om de spreuken te lezen.

GESCHIEDENIS Nog altijd legendarische Spreukenhuisje alweer vijftig jaar verleden tijd

Hoe een geintje het dorp Soest een toeristische attractie bezorgde

Het Spreukenhuisje is alweer vijftig jaar verleden tijd, maar desondanks nog lang niet vergeten. Het was dé attractie van Soest. Van heinde en verre kwamen bussen vol toeristen naar Soest om zich aan dat rare van boven tot onder met bordjes volgeplakte huisje te vergapen. Uitgekiende citymarketing? Welnee, gewoon uit de hand gelopen gekkigheid. Oftewel: hoe een opmerking van een VVV-directeur het dorp Soest op de toeristenkaart zette.

Eric Lorier
e.lorier@mediahuis.nl

Soest ■ 'Andermans goed heeft de mooiste snoet'. 'Moeders stem is de mooiste muziek'. 'Drie dochters en mama, vier plagen voor papa'. Die laatste spreuk was er trouwens ook met andere aantallen dochters, en ook met de man/vrouw-verdeling andersom. Duizenden met spreken beschilderde bordjes hingen er. 'Het beste meubel in 't bedrijf, is een goed en handzaam wief'. 'Ken de vrouwen voor het trouwen'. Ach ja, voor subtiliteit moest je niet bij het Soester Spreukenhuisje zijn. En ook de buitenlandse toerist had wat te lezen, want het

Soester keramiekbedrijf De Vlieguit dacht groot en dus ook in het Duits, Frans en Engels. 'Don't borrow trouble. Borrow money and trouble will come'.

Het Spreukenhuisje werd vijftig jaar geleden gesloopt, in het voorjaar van 1971. Het heeft alles bij elkaar nog geen twintig jaar bestaan aan het Kerkpad, maar het maakte in die korte tijd een onuitwisbare indruk. Zelfs decennia na de sloop werd de Soester VVV er nog wel eens over gebeld. Want ze kwamen met busladingen tegelijk, de toeristen. Uit het hele land reden de bussen naar Soest, in een tijd dat een dagtochtje met de bus nog helemaal je-van-het-was. Soester René van Hal heeft ze met eigen ogen gezien. Stonden ze weer met

z'n allen zich te vergapen aan dat gekke Soester huisje, dat van onder tot boven en van links tot rechts was volgeplakt met bordjes met spreuken erop. „Ik kwam er dagelijks langs op weg van huis naar bakker Van Brummelen bijvoorbeeld. Het leuke van het Spreukenhuisje was natuurlijk ook dat je elke keer weer nieuwe spreuken zag om te lezen. Het waren er zo ontzettend veel, veel meer dat je in één keer tot je kon nemen. Niet dat ik er elke dag bleef stilstaan, zo was het ook niet. Maar als we familie op bezoek hadden was het vaste prik om even langs het Spreukenhuisje te wandelen.”

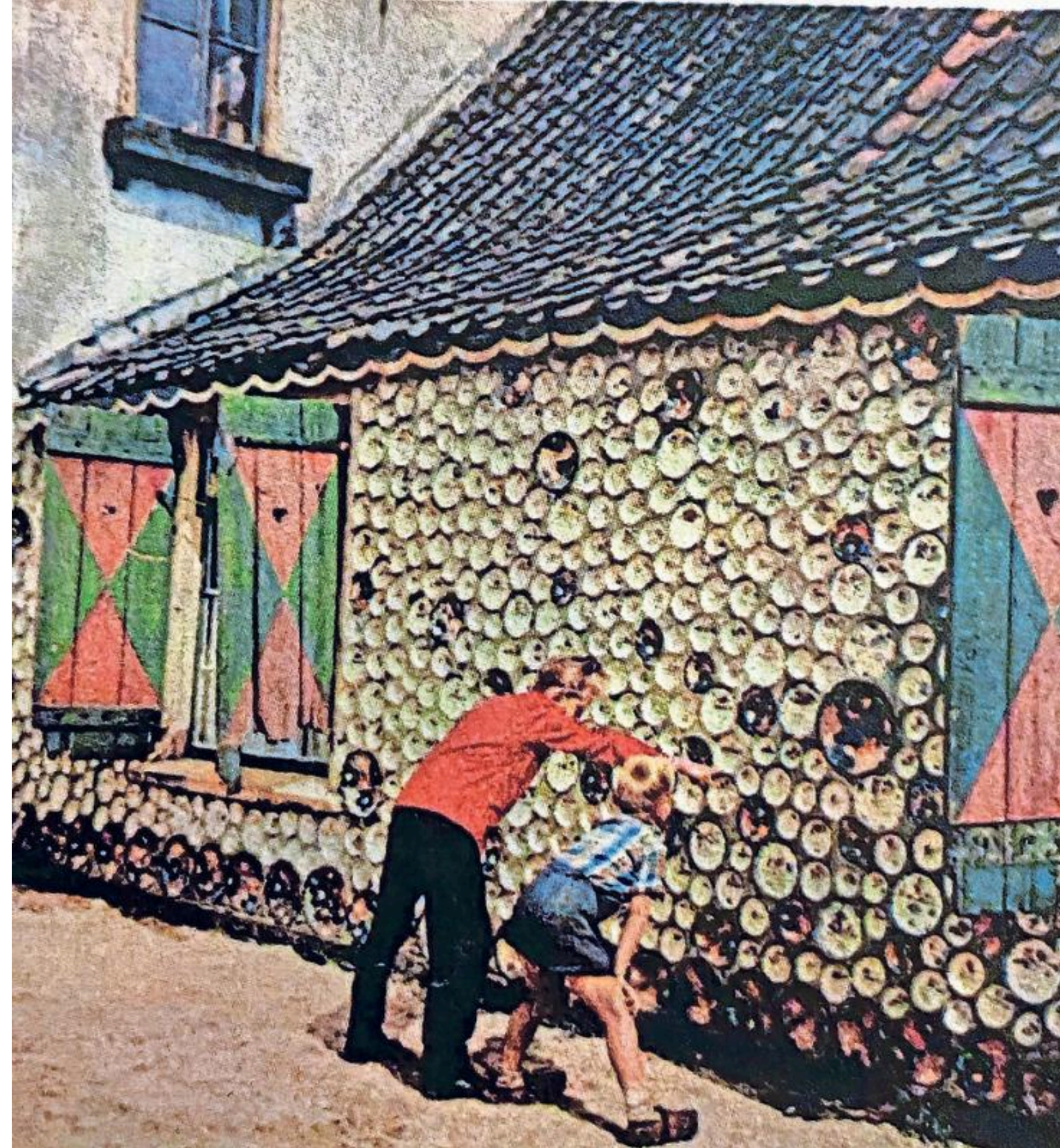
Toeristenmagneet

Dat het ooit gesloopt is, je kan er achteraf met je verstand niet bij. Het was niet alleen dé toeristenmagneet van Soest, het huisje dat bekend zou worden als het Spreukenhuisje was ook nog eens het oudste gebouw van Soest. Op de kerk na dan. Het huisje dateerde uit 1654. Dat er 1790 op het dak stond was omdat ze op dat moment niet beter wisten dan dat het bouwjaar was, en toen ze later beter wisten vonden ze het de moeite niet om daar de dakpannen op aan te passen. Volgens de huidige normen zou het een streng beschermd monument zijn. Zo streng zelfs dat het echtpaar Bouwens van keramiekkabrietje De Vlieguit zijn Spreukenhuisje nu nooit had mogen realiseren. Het zou als vernieling zijn beschouwd. „Ach ja, het was een heel andere tijd. Begin jaren zeventig interesseerde dat niemand. Weg met die oude rommel. Pas eind jaren zeventig kwam er een tegenbeweging op gang”, weet Wim de Kam van

het Museum Oud Soest. Hij was betrokken bij de 'herbouw' van het Spreukenhuisje op de zolder van Museum Oud Soest. Een groep vrijwilligers heeft daar in 2006 een eerbetoon aan het legendarische huisje gebouwd, met een paar honderd bordjes, schotels en asbakken tegen spaanplaten wandjes geplakt. In 1979 was een herbouwd Spreukenhuisje ook al een van de pronkstukken tijdens de optocht ter gelegenheid van het 950-jarig bestaan van Soest.

Hoe het Spreukenhuisje ooit is ontstaan, daar doen verschillende verhalen over de ronde. Maar het was begin jaren vijftig en de hoofdrollen zijn stevast weggelegd voor de heren Bouwens en Suring. Bouwens was directeur van keramiekkabrietje De Vlieguit en naar verluiddt een ondernemende businessman naar Amerikaans voorbeeld. Suring was directeur van de VVV in Soest, en die laatste zou zich hebben beklagd over het gebrek aan attracties in zijn dorp, en attracties heb je toch nodig als je toeristen wil lokken. 'Als jij je pand nou eens zou behangen met die spreukenschotels van je?', zou de VVV-man tegen de keramiekman hebben gezegd. Hoe serieus de opmerking van Suring was bedoeld zullen we waarschijnlijk nooit weten, maar Bouwens - zoals gezegd ondernemer naar Amerikaans voorbeeld en dus altijd in voor een of andere gekke stunt - liet het zich in elk geval geen twee keer zeggen.

Nog diezelfde avond zou de familie Bouwens de metselaars hebben gebeld om onverkoopte schotels met een klein afwijkingje op de buitenmuren van het bedrijfje te plakken. De volgende ochtend was het Spreukenhuisje een feit en

Zoveel spreuken, er viel altijd wel weer iets nieuws te ontdekken.

stonden de Soesters rijen dik voor de deur. Althans, zo wil de overlevering het doen geloven en zo zal het ook wel ongeveer zijn gegaan, al zal het hier en daar ongetwijfeld wat aangedikt zijn. Hoe het ook zij, de VVV-directeur kreeg wat hij wilde: een attractie waarmee Soest op de kaart stond. Een bustochtje naar paleis Soestdijk was niet compleet zonder een stop bij et Spreukenhuisje.

Het Spreukenhuisje van de Vlieguit zag eruit als een sprookjeshuis dat ook maar zo in de Efteling had kunnen staan, maar het verhaal van het keramiekbedrijf had geen happy end. Na een ernstig bedrijfsongeval eind jaren zestig kwam er een abrupt einde aan De Vlieguit. De familie Bouwens had er, zacht uitgedrukt, geen zin meer in. Op bestelling was er nog wel een bordje te regelen, maar productie draaien deed het bedrijf niet meer. Het Spreukenhuisje bleef nog een paar jaar leegstaan met zijn bordjes aan de gevels, maar in 1971 was het klaar. Het eeuwenoude pand dat duizenden toeristen naar Soest had verleid ging plat en maakte plaats voor woningen.

Tiny de Ruigs opa en oma woonden naast Spreukenhuisje

Soest ■ Tiny de Ruig-ten Haaf groeide op aan het Kerkpad, vlakbij het Spreukenhuisje. Haar grootouders woonden er zelfs direct naast. Op ons verzoek deelt ze een paar herinneringen.

'Wij woonden op het Kerkpad ZZ nummer 2 en mijn opa en oma op nummer 59, naast het Spreukenhuisje. Dat was de reden dat wij als kinderen daar veel speelden en daarom ook alle bordjes gingen lezen en proberen te onthouden waar welk bordje waar ook weer zat.

Samen met neefjes en nichtjes was dat jarenlang ons speelterrein, waar we vele uurtjes bezig waren. Diegene die niet meer mee wilden doen gebruikten het voortrein als voetbalveld.

Het Spreukenhuisje werd in onze familie ook als achtergrond

FOTO'S COLLECTIE HISTORISCHE VERENIGING SOEST/SOESTERBERG

Een van de familiefoto's die voor het Spreukenhuisje werd gemaakt. Of Tiny de Ruig er zelf op staat durft ze niet met zekerheid te zeggen. „Mischien was ik toen nog net niet geboren.”

COLLECTIE TINY DE RUIG

voor foto's gebruikt, tijdens bijeenkomsten van alle broers en zussen gezamenlijk. En ook bij an-

dere gelegenheden waar foto's gemaakt moesten worden. Het was een bijzondere toeristi-

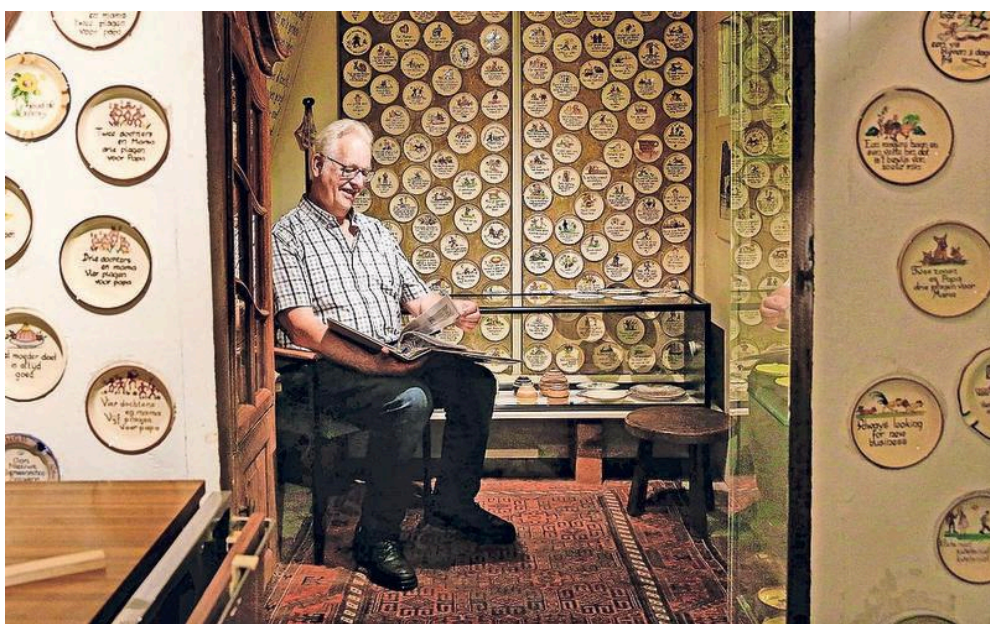
sche trekpleister voor dagjesmensen, individueel of in groepen. De bussen voor de groepen werden op het Kerkplein gestald, daarvandaan moesten de mensen lopen. Ook werd door individuele groepjes vaak de weg gevraagd bij ons. Je voelde je als kind dan heel belangrijk, dat ze dat aan jou vroegen! En vaak als ze terugkwamen, vertelden ze ook nog wel hoe leuk het daar was.

Wandbord

Ook hing aan de zijkant een wandbord met een tekst erop. Ik heb als kind nooit zo goed begrepen wat daar op geschreven stond maar vanuit de woonkamer van mijn opa keek je er altijd op uit.

Het Spreukenhuisje is jaren geleden afgebroken, evenals het huis van mijn opa, maar de herinnering hieraan is nog steeds levendig!

„ Het leuke was dat je elke keer weer nieuwe spreuken zag om te lezen

René van Hal in het 'nagebouwde' Spreukenhuisje in het museum. Ruim een halve eeuw geleden liep hij dagelijks langs het origineel.

FOTO STUDIO KASTERMANS/DANIELLE VAN COEVORDEN